

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések és elléptetések; ő es. kir. felsége Velenczében tartózkodása; budapesti napló; magyar játékszini előadások, megtszítetetések, adakozások a vízkárosultak számára; zágrábi szüret, első hó; hajóbiztosító társaság, gyász-hír, ungvári s temesvári vásár; gazdasági egyesület; a Traján-csatorna kitisztítása; különféle: pozsonyi szüret, szerb, montenegrói, moldva s oláh határszéli hírek, Liszt Milanóban, ujvidéki tisztújítás s a t.) Spanyolország (madridi zavar; Leon csatát nyer, Pardinus veszt; újabb részletek a caspei csatáról; guerilla-dúlások; s a t.) Anglia (Radical népmozgalom; Russell a népgyűlésekről; zavar a gyarmatokban; udvari hírek; s a t.) Franciaország (udvari hírek; ezukor-ügy s a t.) Svédország. Schweiz. Gabonaár.

Magyarország és Erdély.

Ő es. s ap. kir. felsége Mattyassovszky János m. kir. udv. kamrai tanácsossá előléptetése következtében Spécz Antal ugyanottani számfőltti titoknokot valóságos titoknokká; Lingl Arnold körmöczbányai hutairnokot tajovai hutairnokká; helyébe pedig Balásovics Antal selmeczi kam. próbáló hivatali-irnokot nevezni; Meirhoffer Pál politikai alapítványok győri fiók pénz-tárnokával hasznos es hű szolgálatiért legf. tetszését tudatni; s Rézy László budai m. kir. udv. kam. pénztártisztet egész díjjal nyugalmazni méltóztatott. Ugyan ő es. s ap. kir. felsége Schmelezer Jakab kanizsai sóárnokot saját kértére nyugalmazni; Schmidt Antal bogsányi hámorügyelőnek pedig a mehádiai utépítés, al-dunai szirtrepszítés és a nemzeti muzeumnak ajándékozott nevezetes ásványgyűjteményért legf. tetszését nyilvánítani kegyeskedett. (H-k. s O.Z.)

Ő es. s ap. kir. felsége Velenczében a nevezetességek s népmulatságok szemléletével tölti országos ügyektől szabad óráit. Mindenütt, hol nyilvánosan megjelenik, legnagyobb lelkesüléssel fogadja ő felségét az örvendező nép. Oct. 11kén dél tájban ment véghez a sorshuzási ünnepély (Tombola) sz. Márk-téren jótékony czelokra. Az egész tér s minden kávéház s egyéb nyilvános épület tömve volt emberekkel, s ennyi hely sem volt képes valamennyi embert elfogadni, ki ez érdekes népünnepélyt látni akarja, melyet ő fels. a palota ablakiból méltóztatott szemlélni. A rendet semmi kedvetlen körülmény sem háborítá, de veszélyes sérülések sem történtek, mit fél csudának mondhatni olly iszonyu tolongásnál. Gyönyörű volt szemlélni a sz. Márk terére nyíló ablakokat, melyek majd mindegyikében egy vagy több diszes öltözötű hölgy állott, öröm jeleivel legeltetve szeméit a hullámzó néptömegben.

Budapesti napló. (Magyarszínház; kiténtetések; adakozások.) Nemzeti színházunkban f. hó 20kán Joob dalszínész jutalomjátékaul bér-szünettel adaték „Sevillai borbély“ vig. dalj. 2 felv. E' különben olly kedvezőleg fogadtatni szokott dalmű fölött ez uttal különös balsors látszék uralkodni; az oct. 19ki játékszini czédulákon ugyanis hirdetve vala, mikép Schodelné a jutalmazandó iránti szivességéből Rosina szerepében föl fog lépni. Minthogy Schodelné rendes tagja intézetünknek, neheztelést olvasá a közönség, melly pénzével az intézetet föntartja, e' jelentést, nem foghatván meg, mikép léphet föl valamely dalmű főszerepében az intézet bármely r. tagja csupán szivességéből? Bartháné jutalomjátékában (a' feleskei notáriusban) Dériné mellékszerepben lépett föl, mellyben tehe segít épen nem tüntethető ki, s azért még sem emlegete szivességet, érezvén, hogy arra mint neki, ugy más rendes dalszínésznőnek sines joga. A' neheztelés azonban még magasb fokra hágot másnap, midőn különös falragaszokon következő tudósítás jelent meg: „Tegnap szini hirdetémyeken hibásan volt jelentve, miképen a' „Sevillai borbélyban“ Rosine szerepében Schodelné assz. lépett volna föl, e' tévedés onnan származott, hogy Schodelné assz. „Fra-Diavoloban“ Zerline szerepét veszi által, melly szerdán october 24kén Dériné asszony jutalomjátékaul fog adatni.“ Továbbá, Figaro szerepét Szerdahelyi helyett Conti adá. Szerdahelyi ő a' haza nagyobb része tudja, miszerint Figaro szerepét a' leghíresb külföldi művészek közül is csak kevesen adják jobban mint ő, s pesti közönségünk mindig örömet látja őt abban, minek tehát illy változtatás? 21kén Kotzebue Intermezzoja jöve színpadra, 22kén „Leányörök“ vigj. 3 felv. Kisfaludy Károlytul; az e' napi játékszini czédulán hirdetve volt, hogy Schodelné f. hó 24kén Zerline szerepében lépend föl. Illy előleges hirdetés az intézet rendes tagjáról igen szembeszökő, ki azon szerepekben tartozik föllépni, mikben azt a' rendező jónak találja. 23dikán Bartolomeo Caravanno, tengeri kalózok fejedelme; vagy a' curzolai tűzmenyekző. Sz. jt. 5 felv. Houwald után Komlós ford. jött színpadra. Hazánk's tudományok iránti érdemek következtében legf. tetszés-kinyilatkoztatásban következő hazánk fiai részesültek: 1) Prandau Károly b., ki jószágiban a' népnevelést buzgóan mozdítá elő, s telkeket ajánlott anyagokkal együtt iskolák föllállítására, azonköl pedig egyébkint is segíté azok fönlállhatását. 2) Ebner László, díjtalan igazgatója a' varasdi főiskolának, ki naponkint növekedő szorgalmával annyira emelé a' tanulók számát, hogy az első osztályban segédoktató lön szükségessé; a' rajziskolai növendékek számára pedig rajzpeldányokat s az iskolaév végén jutalmakat szerze a' szorgalmasb tanulók közt kiosztatás végett. 3) Vrachan József, ludregi lelkész s kapronczai kerületi alesperes, ki fáradhatlan szorgalommal s tetemes költséggel törekvék a' tanulók szaporításán s nagyobb előmenetén, azonköl pedig Batthyány Fülöp hget szép iskola-építésre buzdítá Ludbregben, s Imbrihovecz, Gellekovecz s Martinecz helységekben a' gyermekek egy részinek számára magányos oktatásról gondoskodék. 4) Svágel Balás és Modich Béla, varasdmegyei alispánok, s Orschich August gr. ugyanazon megyei szolgabi ó, kik Krapinában a' főiskolát, Zakretjében a' sz. kereszthez pedig igen jó falusi iskolát segítének létesíteni. 5) Fodróczy György, körösmegyei szolgabíró, ki a' főnebbi Vrachan Józsefet olly lelkesülve segíté buzgó törekvésiben, hogy nem sokára újabb őt iskola létesülését reménylhetni czélszerű munkasságától. 6) Batthyány

Fülöp hg, ki Ludbregben szép köiskolát építtete es sz. Györgyben is hasonlóak föllállítását parancsolá, mindkettőről bőkezű alapítvánnyal gondoskodván. — Az árvíz által károsult budapestiek fölsegélésire a' m. kir. udv. kancellariától 3981 fr. 42 $\frac{1}{2}$ kr., az erd. kormányzékától pedig 303 fr. 43 kr. érkezék pgőben.

(Zágrábi szüret. Első hó.) Zágrábi hírek szerint az idei szüret általánosan véve nem felelt meg egészen a' közohajtásnak, sőt némikép jogszerűleg várhatni vélt reményeket sem teljesite. Az egészet ugyanis mind minőségre mind mennyiségre nézve középszerűség alattinak mondhatni, s ehez még azon sok év óta nem tapasztalt különös körülmény is járult, hogy f. hó 14kén egész éjjel havazott, s 15kén reggel az egész vidék s hegyek földve valának meglehetősen vastag hó-lepellel. A' rögtön következett jöltevő napsugár mindazáltal hirtelen elolvastá a' kellemetlen vendéget, s a' növények utána még élénkebbül zöldeltek. Hazánk felső részeiben, különösen Arva megyében már egy két hét óta hóval földvék a' hegyek. —

(Hajóbiztosító társaság. Gyász-hír. Ungvári s temesvári vásár.) A' komáromi hajóbiztosító társaság, munkálatköre nagyobbulta következtében Palánkán (Bács megyében) ujügyvivőseget állíta föl, s ügyvivőül Breszka István német-palánkai jegyzőt nevezé ki. — Andreasszky Ignác ungvári kam. urod. tisztartó f. hó 10én élte 70ik évében meghalázott. — Az ungvári Mihály-napi vásáron egy pár ökörbőr 40—44 fr., tehénbőr 36—39 fr., juhbőr gyapjustól 4—4 fr. 30 kr., sárga viasz mázsája 190 fr., nye s fagyúé 33 fr., olvasztotté 52 fr., muskotály dohányé 28—42 fr., középszerűé 12—18 fr., aljasé 4—5 fr. 30 kr., 1 iteze 20 foku szilvapalinka 19—20 kr., égettbor 14 kron; Temesvárott pedig igás ökör párja 270 fr., loé 320 fr., hizott ököré 340 fr., tehéné 160 fr., juhé 13 fr. 30 kr., 350 fontos sörtesé 70 fr., finom gyapju mázsája 180 fr., középszerűé 135 fr., magyaré 70 fr., kenderé 30 fr., lené 35 fr., viaszé 215 fr., dohányé 15 fr., ökörbőr párja 50 fr., löböré 15 fr., juhböré 6 fr., gubaes mérője 6 fr., méz itezéje 52 kr., fontja 24 krron kelt v. ban.

A' h. gazdasági-egyesület közeledő november hónap 15, 16 es 17kén rendkívüli közgyűlést tartand, mellyre a' kitézött tanácskozási tárgyak fontosságánál fogva minden részes tagnak szives megjelenése ezennel ujonnan s különösen en kéretik. Egy alkalommal közhírré tétetik, hogy az egyesület örökítéseül aláirt tőkéknek kamatait mult, vagy illetőleg folyó évi jun. 15ő napjától számítva Pesten Szekrényessy József n. casinói levéltárnok ur, ki ezeket beszedeése iránt megbízatván az illető nyugtatványokkal, s ellen-nyugtatványi fejtér levelekkel is el van látva, mindenkor elfogadja. Végezetül aláirt jelenti, hogy a' Gazdasági Tudósítások Vdík, vagy ez idei 3dik füzetete sajtó alatt levén, a' legközelebbi pesti vásárig elkészülend (tartalma, egy az előbbi füzetben megjelent értekezés folytatásán kívül: a' repaczkormivelés, honi indigo, s a' t.) mellyet valamint az első négy füzetet is helyben a' titoknoki hivatalban (Zöldfauteza 373 sz.) vagy Eggenberger József és fia kereskedésében szerezhetni, egyebütt pedig minden hiteles könyvtáros által rendelnetni meg. Költ Pesten, october 22dikén 1838. Kacs Kovics Lajos s. k. gazd. egyesületi titoknok.

(Traján-csatorna — legrövidebb hajózásu eliszapult dunatorkolati ágtitisztítása). Szerb határszélekről írják oct. 5kén: A' Dunán jelenleg szokatlan élénkséget vehetni észre. Igen sok szállító hajó jár kel a' folyamon élelmi teherrel a' dunai török várak számára, melly várakat minthogy csakugyan hadlábra állítatnak, most nyakrafőre élelemmel látják el. A' szállítás e' miatt nevezetesen megdrágult s nem is kaphatni annyi hajót, mennyi kellene. Más nevezetesség a' Dunán az, hogy egy régibb, a' dunai hajózáásra nézve igen fontos tervet, most ujlag komoly szándékkal látszanak fölfogni. A' porta t. i. egy nyugati szomszédhatalommal egyetértve a' régi s már most homokkal nagyreszint előntött Traján-csatornát Rasso-vátul kezdve Kostendzseig helyre akarja állítani. Ez által a' dunai ut 80 mérfölddel rövidül meg, az orosz hatalomban levő szulinaí ágra pedig többé semmi szükség nem leend. Egy másik levelező ugyanezen tárgyról még körülményesebben ezeket közli: „Emlékezni fog Ön, mikép még másfél év előtt szóba jött egyszer Konstantinápolyban helyreállítatni ama' régi csatornát, melly a' Dunát onnan, hol Silistriához közel folyását éjszakkal veszi, a' legrövidebb vonalban a' fekete tengerrel kösse össze. Szembetűnők a' hasznok, mellyeket e' csatorna kitisztítása hozna maga után, mert először a' hajózás Kelet fővárosába s általában a' fekete tenger valamennyi déli révéibe néhány nappal rövidülne meg; aztán másodsor végkép meg lehetne nyugodni az iránt, hogy a' keleteli szabad közlekedés nem fog megzavartatni, mert vége lesz azon politikai feszültségnek, melly a' Duna torkolatját bíró statusok egymáshoz viszonyaibul a' kereskedésre nézve támad, és visszahat. Megérdemli azon körülmény is a' figyelmet, hogy Isatskától kezdve a' fekete tengerig az eddigi szokott be- s kijáras kivált tapasztalatlan hajósakra nézve valósággal veszéllyel járt. Mikor a' dolgot legelőször megpendíték, különösen Anglia látszott leginkább rajta lenni, s nem csakély volt azon láрма, mellyet angol hirlapok akkor azon valódi vagy képzelt akadályok ellen ütöttek, mellyeket Oroszország mindenféle nemzet kereskedő hajóji elibe egyiránt gördítgete. Nem maradt hátra a' sürgetésben Ausztria sem, mellynek bölcs kormánya jól tudta méltatni azon hasznokat, mellyek a'

vállalatból tulajdon kereskedésére 's különösen a' gőzhajózásra háramlanék. Azonban akkor, valamint később is, könnyen kivethető alapokból mindezen főreknév sikkere elmaradt, míg valahára most a' napokban tetszett a' szultánnak amaz érintett csatornai összekötés iránt saját „jóváhagyó-fermant“ adni ki, olly esemény, melyet a' dunai lakosok Silistriától kezdve Ulmig valóban ünnepp gyanánt üllhetnek meg.

KÜLÖNFÉLE: Pozsonyban f. hó 13ikán, környékén 15ikén kezdék a' szüretet; elejének 's utóljának kedvezze az idő; de közepét eső komorítá. — Zimonyi hírek szerint Szerbia hgnője 's fiaí Milan és Mihály hgek, sept. fogytán az ottani vesztegintézetben tartózkodának, honnan ez utóbbiak Németország beutazására szándékoznak indulni. Némelyek azonban úgy vélik, hogy a' telet fons. anyjokkal Temesvárott fogják tölteni, 's csak jövő tavaszkor indulandnak utra. Szerbia új rendezetéről még semmi bizonyos részleteket nem hallhatni. A' szerb biztosság folyvást Konstantinápolyban mulat, némely akadályok elhárítása végett a' portával és Russziával. Azon hírt, miszerint Milosch hg a' montenegroi vladikát Ausztria elleni merényiben buzdítgatá, igen kedvetlenül fogadá Szerbia fejedelme, 's egyenesen alaptalan koholmányoknak nyilatkozott. A' livnoi musselinet sept. 8kán Skopiában nyilvánosan lefejezék. Vétke jobbadán csak irigyeirosz szándékából állott, kik azt rebesgeték róla, hogy hajdan jancsár volt 's most is a' régiekhez hasonló elveket táplál keblében. — A' montenegroi vladika végre csakugyan megjelent Dobroteban az ausztriai biztosakkal alkudozás végett. Kowalewsky kapitány, kít az orosz kormány esupán bányásztudományi vizsgálódás ügyében küldte Montenegroba, azonnali visszatérésre kapott parancsot, és sz. Pétervárbán szigorú törvényszék előtt kellend magát védnie politikai ügyekbe hivatalosan avatkozta végett. Sőt még azt is mondják, miszerint a' moszka kormány komolyan inté a' vladikát, hogy baráti viszonyait szomszédával, különösen pedig Ausztriával, minden áron törekedjék visszaállítani. A' boszniai helytartó is késznek nyilatkozik a' vladikával Grahovo iránti egyezkedésre, 's így már csakugyan tartós béke leend gyümölcse. — Majlandban a' koronázási vigalmak közt első helyet foglalt Liszt Éuropa szerte ünnepelet zongorász hazánkfia, kinek hangversenyében a' híres Clara Novello is hallatá ezüst hangjait. Liszt játéka mindenkit magán kívül ragadott. — Szab. kir. Ujvidék város tisztújítása f. hó 3dik 's következő napján Groszschmid János kir. tanácsos, mint e' ezéla kinevezett kir. biztos elnöksége alatt, következő sikerrel ment véghez: főbíró lett Körber János; polgármester Lang Ferencz; kapitány Kamber János; tanácsos Sztojanovics Hlyés; t. ügyvéd Jovsics Gergely; tollvivő Schillies Péter; adószámvéző Georgius Sándor; adószedő Fleischer György; pénztársegéd Ivanovics Antal; árvák gondviselője Szaranda Péter; urbéri pénztár-ellenőr Lauschin Tamás; népszónok Popovics Szabados; választott polgárokká: Szadil Ferencz, Weidl Venczel, Soppion-Andor, Király János, Hirschhorn Jakab, Joannovics Péter, Dimitrievics György, Trandaphil János, Krszta-Silics János, Gyokarics János, Neuszinger János, Nákó Sándor, és Athanazkovics János. (H-k.) — **Torda tya Iván** (Erdélyben) ujművelődési egyesület létesült, mely már 40 részvényt számít, kik szántóföldekkel, pénz 's egyéb kitelhetőkkel annyira segíték gyarapítani szándékjuk valósulását, hogy az intézet legszebb reményekkel biztatja minden barátit a' haladásnak. Ujságolvasáson kívül ezéjlok a' részvényeseknek magukat gazdálkodásban és számvetésben elősegíteni, földelket egyszerre 's idejében művelni, 's elbetegülendő barmaikat kitelhetőleg egyesült erővel segíteni. Czéjlok ezenkül még az isteni tisztelet emelése 's másoknak arra serkentése. (Vas. U.) — Bukaresti hírek szerint Anglia és Franciaország követei Moldva- és Oláhország ügyében lépéseket tettek a' portánál, a' bojárkamrák ismét megnyitattása iránt, melyek becsukattását esupán orosz befolyásnak tulajdonítják. — **Zágrábban** sept. 26 és 27ke közti éjjel egy holdkóros katona, éji járkálása közben a' laktanya 2dik emellete ablakából leesett. Esése közben eleinte egy szögben, mely a' falból kiállott, ingén fölakadt ugyan, de mivel épen ezen fölakadás volt az, a' mi őt álmából föléleszté, talán azon mozgás és kapkodás következtében, melyet tön, nem tudva helyzete szörnyűségét, az ing nem sokára elszakadt 's úgy zuhant a' földre. Gyógyíthatatlan sebeiben még két nap kínlódott. Neve Drangerla Antal 's káplár volt a' Vilmos németalföldi király gy. ezrednél.

Spanyolország.

Madrid, oct. 3dikán: A' titkos tanács a' ministerek közt támadott meghasonlás következtében összegyűlt. Aldama tábornok visszalépend, 's helyette Ferraz lovassági ügyelő nyeredi el a' haditárczát. Hihetőleg Valgornera 's Montevirgen is le fognak mondani. A' közvélemény nyilvánosan roszalja az ügyes Marliani visszahívását Parisból, 's helyének Bustamente által kipótoltatását. — A' ministerség titkos rendőrséget alkota, 's annak fejevé Ruiz del Perro urat nevezé ki. A' titkos társulatok rendkívül munkások 's újabb csatavesztés alkalmasint zendülést fogna támasztani a' fővárosban. Már Alaix vesztesége is igen félelmes hatást szüle, mivel köztudomásu, miszerint lovassága 's pattyantussága számában tetemesül meghaladá az ellenséget - 's csapati mintegy természet fölötti rémülés által első megrohanás után azonnal rendetlen futásra indítottak. Narvaez tábornok minden pillanatban Madridban érkezendő. Híre jár, miszerint az új britt segédesapat valamennyi tisztje lemondani szándékozik az ezredessel támadott némi kellemetlen viszály miatt. —

(Leon csatát nyer.) A' Gazette de France, mely valamennyi francia lap közt leggyorsabban szokta közleni a' spanyolországi híreket, legközelebbik számában Garcia carlospárti vezér megtámadtatását jelenti Perdon vidékin Puente-la-Reyna 's Pamplona közt Diego Leon tábornok által. A' győzelem az alkotmányosok részire hajlott, 's Garcia nagy veszteséggel futásnak eredni volt kénytelen. E' hír valósulása valóban szükséges, hogy valahára győzelem öntsön új bátorságot az alkotmányos harczosakba, kiket a' balsors darab idő óta olly kíméletlenül üldöz, holott minden előzvény után egészen más sikert lelete reményelők. —

(Pardinas csatát vesz.) Bayonneban oct. 6kán véres csatáról szárynyalának hírek, melyben Cabrera állítólag majd egészen tönkre tevé az alkotmányos hadosztályt. Eddig következő részletek érkeztek e' szerencsétlen csatáról Sarragossából: „Hivatalos jelentések, miket Caspe katonai kormányzója San Miguel tábornokhoz intéze, azon tudósítást közlik, miképp Cabrera csapati Caspe közelében váratlanul megrohanának őt zászlóalj 's két lovasszázadot 's rövid esata után egészen elszélyeszték azokat. Csak igen kevés ember szabadulhata meg, a' többi vagy holtan fődé a' harczterít, vagy pedig fogságba esett. Pardinas tábornok több tiszttel együtt életét veszé. Saragossa lakosi rendkívüli izgásba jövének e' hír érkezete-

kor, 's minden utczában e' kiáltás hangzik: „El a' ministerekkel!“ A' parancsnok föltött álgynukat vonatott az utcákra 's e' rendszabály, párosultana' katonaság 's nemzetőrök bátor fölléptével, még kitéréselőtt elfojtá a' támodandott zendülést.“ — Oleroni magányos levelek szinte közlik e' csatavesztést, azon különbséggel, hogy mintegy ezer ember mégis megszabadult az alkotmányosok közül, 's hogy Pardinas tábornok kétségbeesésből magát föbe lövé. —

(Ujabb részletek a' caspei csatáról. Madrid szomorú helyzete.) A' caspei szerencsétlen csatáról egyik hír másikat éri a' fővárosban, mind ellenkező ugyan egymással részletekre nézve, de borzasztóan őszhangzó annyiban, hogy Pardinas serge, melyben leginkább vélt bízhatni a' központi tábor, végkép tönkre juta.“ Némely magányos levelek szerint maga Pardinas 1900 emberrel fogságba került, két zászlóalj pedig minden fegyverestül öként ellenséghez pártolt. A' főváros állapotja valóban rendkívül szomorító, 's ezt most nem annyira a' morellai hátrálásnak, mind inkább Latre tábornok azon hanyagságának kell tulajdonítani, mely szerint olly késkedve teljesíté kötelességét. A' szabadság baráti, így ir egy madridi levelező, nem képzelhetik azon halálos szorongást, melyben mi jelenleg élünk, mi, kik a' szabadságért egész lételünket föláldoztuk; ellenségink valóban szerencsét kívánhatnak maguknak, hogy illy boldogtalan helyzetbe tudának bennünket hozni, melyben idegen segélyt nem várhatunk, saját erőnk kifejtésire pedig nem bírjuk a' szükséges eszközöket. Másfél hónap mult el a' morellai veszteség óta, 's még semmi rendetnem láthatni a' hadseregnél; a' ministerség változott, 's ez sem használt. A' mostani kormány csak a' nemzetőrség körüli hízélgéssel tölti az időt, 's a' tartalék serget összedarabolja, holott esupán attól lelete segélyt várni Castilia számára. Ha most még Esparterot valamely új szerencsétlenség találná érne, úgy végkép elvész Spanyolország. Franciaország egyetlen mennydörgő szava segíthetne ügyünkön, de méltatlan politikája nem akarja ezt cselekedni. A' királyné most is folyvást ministerség-módosítással van elfoglalva, de senkinek sincsen kedve illy zavarban tárcza-válaszra.“ —

(Rodil fölmentve. Hadseregnek száma.) A' Gaceta oct. 4iki száma rendeletét közli a' királynénak mely Rodil tábornokot vád alul fölmenti, miután két évnél tovább tartott ellene a' törvényes vizsgálat. — A' valenciai kereskedési lap szerint a' trónkövetelő 1834ben összesen 12 ezer emberrel bírt, 1835ben 52 ezerrel, 1836ban 72 ezerrel, 1837ben 68 ezerrel 's jelenleg 40 ezerrel; ide azonban az egyes guerillafők nem számítvák. Az alkotmányos sereg száma ellenben következő arányban mutatkozék; 1834ben 33 ezer, 1835ben 68 ezer, 1836ban 112 ezer, 1837ben 105 ezer 's 1838ban 115 ezer ember. Ebből világosan kiténik, hogy az alkotmányos ügy szerencsétlenségét csakugyan jobbadán a' ministerség 's vezérek munkátlanságának kell tulajdonítani.

(Carlosi guerilla-dulások.) Bosque guerillavezér, ki már hónapok óta tartja ostromzár alatt Alcaniz várost, legujabban ismét a' bal Ebro-partra ronta mintegy 30 lovaggal 's pénzen és kezeseken kívül kétezer juhot 's kecskét orza el. Arragoniában 's Valenciában meg más illy pártvezérekkel is bírnak a' carlosiak, kik közt most legfélelmes bizonyos Trespan do la Caba, 's jobbadán ezeknek köszönheti Spanyolországban maradhatását a' trónkövetelő. Valóban sajnos, hogy a' madridi kormány olly kevés megkülönböztetéssel bánik azon guerillafőkkel, kik az alkotmányos ügy mellett harczolnak, mivel esupán ezek üldözhetnék szerencsés sikerrel az ellenpártiakat rejtekikben, hová rendes katonasággal nem juthatni. Most minden remény Van Halen felé fordul, ki már elhagyá a' fővárost, a' központi sereg főparancsnokságát tetteg átveendő: de dologhoz értők tőle sem várnak nagyszerű sikert, mert a' guerillák munkássága nélkül keveset eszközölhetni, főleg most, miután a' katonaság bátorsága néhány tetemesb veszteség után annyira csökkent, 's az általános szükség mindenkit elkedvetleníte. —

Anglia.

(Radical népmozgalmak.) Macclesfield gyárvárosban, Chester grófságban oct. elején szinte nagy radical népgyűlés ment véghez, mely az ismét népalkotmányt 's nemzeti kérelmet egyhangulag elfogadá. Mintegy 10ezer ember volt jelen a' gyűléstéren, 's a' szónok-alkotványon 10 férfi vala látható, kiket az 1817 — 1820iki torykormány politikai nézetek miatt börtönre ítelt. Feargus O' Connor 's a' szegényi törvény ellen olly hathatósan küzdő Stephens, azon két tűzkanócz, miket a' londoni központi radical biztosság a' gyűlékony nép közé dobott lánggerjesztésül, fő hősei és szónoki valának e' gyűlekezetnek. Stephens így nyilatkozik: Macclesfieldi férfiak! Szóljatok: szerencsés e' Anglia a' mostani békeidőben? Nem. 'S miért nem? Mert a' dolgozók elégültek nem lehetnek. Nekik joguk van javítás-kívánásra. A' nép nem pártozel, hanem anyagi érdekek elnyerése végett forrong: nem politikáról van itt szó, hanem kenyérről, sarukról, 's ingekről. Adjatok enni a' népnek, és elégült leend. Mi panasza emelők szavunkat, és panaszuink, mely eleinte gyöngé vala, most már mennydörgés gyanánt hangzik szerte az országban. Elnyomóink közül én, szolgálja megváltónknak, mindenek előtt a' norwichi püspököt (Stanley, whig) vádolom e' gyűlekezeten, mint Belial fiát, mert ő a' parlamentben hathatósan pártolá a' szegényi törvényt, egy olly törvényt segíte szentesíteni, mely börtönöket rendel a' macclesfieldi szegények számára. Igen, én hangosan kiáltok: „Le a' börtönökkel! Le a' börtönökkel!“ Én azt nem kívánom, hogy a' lordok házáat gyökeresen javítsuk, hanem csak ezt követelem: a' dolgozó utalomra érdemes; mivel pedig azt most nem kap, köteles kivíni magának a' hiányzót, 's én minden erőmmel töreksem előmozdítani az általános szavazásjog kiküzdését, mert esupán az vezérelhet olajtott ezélhoz. Igenis jól érzik követelésink igazságát. A' katonaság nem hagyja el laktanyáit, 's épen nem akadályozza izgatásinkat, mert tudják, hogy a' jogukat követelő férfiak nem zendülök. Az angol

hadsereg kilencz tizedrésze mellettünk nyilatkozik; én ezt bizonyosan tudom, mert jól ismérem harcossinakat. Ők örömmel olvassák beszédünket 's nagy érdekléssel kísérik gyűlésünk sikerét. Ha némely gyűléseken nem jelent is meg annyi ember, mennyit várni lehele, azt csupán azon körülménynek kell tulajdonítani, hogy sokan a' cselekvés napjára várakoznak, 's előbb föllépni nem akarnak. A' kormány előtt tudva kell lenni, igenis, nyilatkozatunk következtében, szükségkép tudva kell előtte lenni, miszerint minden tüzhely fölött fegyverek függnek, még pedig nem porosak és kopottak, hanem ragyogók 's oly jó állapotban levők, hogy velök minden megtámadást pusztító sükerrel visszautasíthatunk. A' szónokot legzajosb tetszés jutalmazá leléptekor. — Stockportban hasonló szellemű gyűlésen 15 ezer ember volt jelen 's O' Connor és Stephens ismét elsőrendű csillagok gyanánt tündöklének a' szószekeken. Az előbbi „Egyesség holtig!“ jelszót ajánlá a' népek, ez pedig ismét fegyverragadásra szólítá föl a' népet „a' parlament által megsértett alkotmány védelme végett.“ —

(Russell a' népgyűlésekről. Porosz tiszték visszahívása.) Russell lordot a' liverpooli községtanács ünnepélyes lakomával tisztel meg, melylyen a' ns l. következőleg nyilatkozik a' népgyűlésekről: „Illy társaság előtt nem szándékom politikai mezőre térni, de különösen osztályomhoz tartozó tárgyról néhány szót kívánok szólani. Az ország több résziben népgyűlések tartatnak. Talán vannak emberek, kik azok elnyomatását ohajtják; de ez nem véleményem, valamint azon kormányé sem, a' melyhez tartozom. Hiedelmünk szerint a' nép jogosítva van politikai kérdések vitására. Szabad vitás egyedül azon eszköz, mely az igazságot napfényre hozza. A' népgyűlés kétségbevonhatlan régi ó-angol szokás. Ha nincsenek a' népek valódi sérelmei, úgy a' jó természetes ész rövid idő múlva átlátandja ezt, 's a' gyűlések önként megszűnendnek. Nem a' szabad vitás, nem a' közvélemény nyilvános és korlátlan kinyilatkoztatása az, mitől a' kormánynak rettegni oka van, hanem ott félhet csak igazán, hol a' kormány részről uralkodó elnyomatás és titkolózás az alattvalókat titkos társulatokban czimboráskodásokra és összeesküvésekre kényti. Ebben gyökerezik a' kormányok félelme, 's koránsem szabad írásban vagy beszédben. Ö.B.— Chranowszky lengyel tábornok a' Kurdistanban Hafiz basa alatt állomásozó hadsereghez utazott, 's általános hiedelem, miszerint e' léptét orosz befolyás hatalmának kell tulajdonítani. A' porosz követ hivatalos iratot intézte Nuri efendihez oly rendelettel, hogy a' szultán szolgálatában álló porosz tiszték azonnal nyujtsák be elbocsátásérti kérelmüket, ha Hafiz basa parancsnokságot találja az említett lengyel tábornokra bízni. A' porta e' kívánatra azon férfias választ adá, miszerint Chranowszky tábornok, már nem lengyel, hanem angol alattvaló, 's hogy a' porosz követnek nincsen joga utasításokat intézgetni Hafiz basa sergénéltörök zsoldért szolgáló porosz tisztékhez. A' porosz követ további utasításért a' berlini udvarhoz fordult. —

(Dublini lordmayor-főlesketés.) Oct. Isején az irlandi lordhelytartó előtt Dublinban szokott szertartással ment véghez az ez évre választott lordmayor és sherifek főlesketése. Ez Normanby marq., Morpeth l. 's Burton bírótól környeztetve a' trón lépcsőinél fogadá dús tábornagyai egyenruhában a' községtanácsot. Dublin főhelye az annyiszor megtámadott testületi rendszernek, 's az ottani községtanács legmakacsabb ellensége az irlandi testület-javításnak. Shaw, parlamenti követ a' dublini tud. egyetem részéről, használni kívánván ez alkalmat, hosszu beszédet tartá, melyben megmutatni törekvék, miszerint inkább tanácsos az egész testületi rendszert eltörölni Irlandban, mint a' ministeri rendszabályt cletbe hozni. Figyelmzetté a' lordhelytartót, mikép a' dublini testület már 600 év óta szakadatlan hűséggel ragaszkodik a' kormányhoz. „Ezen testület, így szóla folytatólag, még Ilik Henriktől kapá szabadlevelét, az első angol királytól, ki fegyveresen lépte át Irland határait. Ő azon levelet nem Dublin polgárainak adá, hanem „bristolí férfiaknak“, 's hihetőleg ez fő oka az ellene támadt nemzeti kétkedésnek, 's nem a' valláskülönség, mint némelyek balul hívék, mert annyi század előtt még kizárólag uralkodék a' kath. vallás Irlandban. Most azon kérdés fordult elő: nem fölösleg-e már a' testületek, miután a' nép egyenlő jogokat élvez a' hatalmasokkal, 's a' szólás-és sajtószabadság áldásának örvendhet? A' nép most már nem félhet többé gazdagok elnyomatásától, mely ezentul csak a' sokaságtól fog származhatni.“ Normanby marq.: „Mi a' testületekről tett jegyzéseket illeti, itt nincs helye a' tanácskozásnak oly dolgokról, melyek kizárólag parlament elibe tartoznak. Mivel azonban a' tárgy már csakugyan meg van pöndítve, tehát azon reményemet nyilvánítom, miszerint az oly rég uralkodó ellenszenv barátibb érzelmeknek nyitand helyet, mihelyt minden párt egy célra fog törekedni. A' szónok az azon iratában, miszerint a' sokaság zsarnoki hatalmat gyakorland az egyeseken, én teljességgel nem osztom. Ha mindazáltal idővel tán meggyőződém, hogy polgártársimban helyzett bizalmam hű volt, mit a' népuevelés és haladás e' napjaiban nem is képzelhetni, úgy bizonyára én leszek első, ki alkotmányunk védelme mellett föllépem.“ — Az esketést követett lakomán orangista dalok 's áldomások hangzának, O' Connellről pedig nem legörvendeteseb mondasok keringének asztal körül.

(Udvari hírek.) Oct. 7ikén titkos tanácsulést tartott a' királyné Windsor kastélyban, 's a' parlamentet újabb hat hétre elhalasztá. A' miniszterek tanácskozás után Windsorban maradának látogatásul 's Melbourne l. oly rendesen ebédel a' királyné asztalánál, hogy a' tory Age egyik közelebb száma, következő nyilatkozatban hűté bossúságát: „A' ns viscount husárusa panaszkodva említi, miszerint már hét év óta egy fonthust sem vittek tőle a' főúri konyha számára.“ Ugyanazon lap még e' megjegyzést teszi: „Van egy régi illy című angol számú: „Udvariság által megölt némbor;“ ebből illy című parodiát lehetne készíteni: „Udvariság által untatott királyné, mert annyi ajándékkal halmozzák minden oldalról a' ki-

rálynét, hogy ő föls. valóban már unni leend kénytelen kedves alattvalóji szeretetét. Nem rég egy pár himzett cipét küldé a' királynénak egy edinburgi némbor, mellyről a' Scotsman különös hosszu értekezést irt. Campbell a' korona első törvénytisztje, volt szerencsés a' királynénak e' becses adományt átnyujthatni. Alkalmasint jó lábon kíván állani a' királynéval az edinburgi némbor, mivel lábát tisztel meg ő fölségének.“ — Clarricarde marq. nőstül oct. 7ikén nagy kísérettel Woolwichba utazott, honnan Firebrand gőzösön Sheernessbe, onnan pedig Cleopatra fregáton Kronstadthba hajózánd. Lightning gőzös már ott várakozik rájuk, 's egyenesen sz. Pétervárba szállítandja őket. Clarricarde marq., mint oroszországi angol követ, valóban fontos időben érkezik sz. Pétervárba, 's a' keleti ügyek és folyamatban levő eselszövények komoly figyelmére méltók. Az udvar ezt igen jól érzi, 's azért valamennyi ez ügyre befolyással ható udvarnál megerősíté vagy legalább változtatá követési személyzetét. — Harvey southwarki radical parlamenti követet csekély ugyan de jövedelmes hivatallal ruházá föl az udvar, a' fővárosi nyilvános kocsik lajstromzójárá nevezvén ki őt. Az Adelphi színház környéke, hol Harvey lakik, eddig legnyugalmasb része volt a' városnak; most azonban legzajosabbá lett a' sok bérkocsi összetódulása által. Ministeri lapok gúnyt üzenek belőle, mivel Harvey választóinak egyik gyűlésében ünnepélyesen nyilvánítá, miszerint e' hivatal által koránsem engedí magát lekenyereztetni, hanem ezentul is tökéletes radical szellemben fog mindenkor szólani. Egyébiránt Harvey még eddig nem huzza új hivatala jövedelmét, mivel Anna királynénak egy 1705iki törvénye szerint parlamentbe többé nem léphet, az, ki azon év óta alkotott új hivatalt fogad el a' kormánytól. — Eszterházy hg elutaztából némelyek azt akarják következtetni, hogy a' belga-hollandi ügyben összeült londoni biztosság eloszlott, miután a' hollandi adósságnak újabb fölosztatását határozá el; minek azonban nem igen adhatni hitelt, mert Eszterházy hg távulléte alatt helyét e' tekintetben Pilsach gr. tölti be. —

Londonban hire szállong, miszerint Hind ismét angol mérnököt, kit az orosz kormány mintegy két év előtt szolgálathba fogadott sz. Pétervárnak légszesz világítással ellátása végett, Sibiériába huzoltatá a' rendőrség, mivel angol szokás szerint, a' gázcsövekről elhulló darabokat eladá. A' londoni légszeszvilágító társulat igazgatósága fölvilágítást követel ez ügyben Pozzo di Borgo orosz követtől.

(Zavar a' gyarmatokban.) Nyugatindiai és ausztráliai hírek valósítják azon állítást, mikép az angol gyarmatok majd minden résziben katonai erőszaporításra van szükség; kérdés azonban: honnan teremthetni elő annyi katonaságot rögtön? A' 96dik ezred, mellynél többől nem rendelkezhetik jövő évre a' kormány, már parancsot kapa Ujdelwalesbe indulásra, 's azon 4 ezred közül, melyek most Irlandot elhagyni készülnek, Anglia csak egyet fog kipótolhatni, mert Canada annyi fegyveres erőt nyelt már el, hogy Angliában épen csak annyi rendes katonaságot találhatni, mennyit az őrségi állomások mulhatlanul kívánnak. Ez valóban nem legkellembb állapot Angliára nézve most, midőn ázsiai birtokit hatalmas ellenség, éjszakamerikai gyarmatit új zendülés, 's Nyugatindiat aggasztó igazsok fenyegetik, Ausztrália szaporodó lakossága pedig félelmesen kezdi emelni fejét. —

Franciaország.

Jelenleg nagy mértékben tartja elfoglalva a' közfigyelmet következő című röpirat: „Maria Stella ou échange criminel d' une demoiselle du plus haut rang contre un garçon de la condition la plus basse.“ E' röpiratot mindenütt bőkezűleg osztogatják, 's vakmerő modéza valóban nevezetes. Rövid tartalma ez: 1773diki aprílihen Modigliana toscanaí kis városban egy leányka születék, kit egy ott lakó Chiappini nevű porkoláb nevére keresztelének. Maria Stellát szinpadra nevelék állítólagos szülei, 's miután azon több ideig tündöklék, férjhez menetre kényszeríték őt bizonyos Newborough öreg lordhoz, kinek 1807ben történt, halála után Ungern-Sternberg orosz bárónak 's Pahlen gr. rokonának lett neje. Több utazás után 1821ben ismét visszatérvén Olaszországba, halott ágyon irt levelet kapott állítólagos atyjától, mellyből megtudá, hogy ő fő rangú szülek gyermeke, és Chiappini porkoláb, vele egyidőben született fiával kicserélték. Noha e' levél nem foglalt magában közelebb adatokat, mik Sternberg asszonyságot valódi szüleinek feltalálására vezérelheték, mégis sükerült kitudnia, hogy születésekor szülei Joinville név alatt Borghi grófnál tartózkodtanak Modiglianában, 's bizonyos családi érdekek miatt kényszerülve valának leányukat f uval fölcserélni. E' körülmény több bizonyítványból kiviláglo valószínűsége a' faenzai püspöki törvénytársaságot arra bírta, hogy Sternberg brótt Joinville Lajos gr. leányává nyilatkoztatá, 's keresztési tanulevelét a' szerint módosítottá. Szüleinek nevével tehát már tudni vélheté Sternberg assz., de személyöket még mindig mély homály fődé. Minden fürkészet sükere oda ment ki, hogy 1773ban Joinville gr. család nem létezett Franciaországban, 's hogy e' nevet csak Orleans hgi család használja mellekezimül.

(Ney pöre iránt új indítvány.) Néhány hét óta több ellenzési lap ismét ujong megvizsgáltatni kívánja Ney elhunyt tábornagy pörét, 's a' Journal de la Moselle aláírást nyita emlék-föállítássa e' „vitézek legvitézebbikének.“ E' fölszólításban gyalázatnak nyilatkoztatja az érintett lap, hogy Franciaország mindeddig nem tudá illő emlékekkel tisztelni az elhunyt hősnök hamvait. A' Messenger, Commerce 's egyéb szabadelmű lapok egyenesen törvényes gyilkosságnak bélyegzik Ney elítélését, 's csak ennek megsemmisítése után kívánnak emléket emelni dicsőítésére. —

(Udvari hírek. Czukorügy.) A' Moniteur ismételve koholtak nyilatkoztatja azon hirt, mit több lap a' király betegségeéről keringésbe hozá, 's egyenesen azt állítja, hogy Lajos Fülöp még soha nem örvende jobb egészségnek, mint e' pillanatban. Azon újságot, hogy a' tuileriák kertjében nagy kincsre találtak, a' Siecle 's l' Europe ismét

erősítik, ámbár a' Moniteur többször pusztá mesének mondá. Az említett két lap egyszersmind levelet közöl e' tárgyról bizonyos de Giac marquistól. Erre a' Moniteur azt nyilvánítja, hogy már most a' királyi ügyvéd kérdőre vonandja a' nevezett marquist, állításának igazolása végett. — A' parisi kereskedőség a' partvidéki városok követeléséhez csatlakozott a' parisi cukorgyártók ellen, 's a' ministerséghez folyamodást nyujta be, a' gyarmatok szomorú helyzete iránt, melyet már a' parisi kereskedőség is érezni kezd, mivel az elszegényült gyarmatosak nem képesek többé ellátni magukat azon árucikkkel, miket parisi gyárakból szoktak vásárolni. A' gyárak Parisban fájdalmasan tapasztalják keresetük e' csökkentését. A' folyamodás nagyobb fogadatosítással végett, következő fenyegető szókkal zárta azt a' kereskedőség: „Tudni fogja Ön, minister ur, hogy valamint mindenütt eleme a' gazdagságnak a' dolog úgy az a' fővárosban eleme egyszersmind a' rendnek. Nem tekintheti Ön hanyag érdekű dolognak, hogy dologtalan és szenvedő e' a' politikai központban a' dolgozó osztály, vagy pedig munkás és boldog!” —

S v é d o r s z á g .

Nevezetes a' svéd király írománya, melyet legközelebb a' zsidók polgáríttatása iránt az ország ideigleni főhelytartójához intézte. Tartalma így hangzik: „Annak következtében, hogy Stockholm városa polgárai, a' legkorosbak közül ötvennek aláíratával, Önhöz folyamodásképen járultak, Ön benyújtotta az ő alázatos kérelmeket, melyben előterjesztik, hogy miután mi a' f. eszt. jun. 30iki k. rendeletünk által a' zsidó vallást követőknek országunkban általános polgárjogot engedtünk, ez pedig a' folyamodók véleménye szerint a' más vallású svéd polgárookra nézve iparüzés tekintetéből szerfölött káros következtetés lenne, méltóztatnánk mi ez engedélyt oly kegyes nyilatkozásunkkal oda szorítani, hogy ezentul más országbeli zsidó vallású polgároknak ezen országba áttalálkozniok, itt megtelepülniök és svéd alattvalókká fölvételniök szabad ne legyen. Mi megfontolván polgárinknak ezen alázatos kérelmét, nyilatkoztatjuk reá: hogy mi, kiadván ama' fölhozott k. határozatunkat, mely a' zsidó vallást követők jogait és kötelességeit ez országban megállapítja, az által egyik, minket illető kormányjogunkat gyakorolók; azonban más oldalról, folyvást azon törekedve, hogy az ipar és kereskedés folytonos alkalommal bírjon körét mentül tovább terjeszteni, mi, azalatt míg ezen kereset-ágak kifejlését megkönnyítettük, egyszersmind gondoskodtunk arról, hogy azokat elővigyázattal vezessük és általa kénytelenek ne legyünk bármi tekintetben is nyulni azon jogokhoz és kötelességekhöz, melyeket ősi szokások és az ország alapelvei mutatnak és tűznek előnkbe. Ennélfogva illetően jogokon és kötelességeken nyugvó alapokokból, valamint a' kormány-alak 89 §sza tekintetéből, mondott k. határozatunk engedvényei csupán 's egyedül azon zsidó vallásúakra terjednek ki, kik itt az országban születtek, vagy kik ha itt nem születtek is, különféle királyi rendeletek által a' svéd alattvalók sorába már tetteg fölvételtek. E' viszonyhoz képest, és minthogy az utóbbi tíz év alatt csak 12 zsidóvallású nyert vala engedelmet arra, hogy külföldről jöven, itt az országban egy ideig tartózkodhassék, mellette pedig szintezen idő alatt csak három, külföldről származott, zsidóvallású vétett föl svéd polgárnak, kiket különben is az országban hosszab tartózkodásuk, dícséretes viseletük és többszöri hasznos szolgálataik tekintetéből maga a' polgári osztály látott el ajánló bizonyítványokkal; ennélfogva nem gondoljuk, hogy a' polgárok benyújtott folyamodása többet kívánhasson, mint tőlünk azon feleletet, hogy mi ezentul is, valamint eddig, minden iparüző svéd polgárnak, valamint az ország többi lakosinak, külföldiek beköltözési ellen, és pedig bármi vallásuk legyenek azon külföldiek, azon ótalmat és pártfogást igérjük és nyujtjuk, melyet a' körülmények kívánni 's az alapörvények, iparüzők haszna, 's az ország valódi jóléte, ellenzeni nem fognak.

Csakugyan ezen kir. leírásához képest adattak ki némely közelebb elintéző szabályok a' zsidók polgáríttatása körül. Így a' főlég engedelmé nélkül sehoh egyebütt mint csak a' négy fővárosban, Stockholm, Góthenburg, Norrköping és Karlskronában, telepedhetik meg zsidó. De ez természetesen csak az új megtelepülést illeti, mert a' régi lakosok egész terjedelemben bírandják a' közpolgársági jogokat. Új települőknel továbbá még az is rendelkezik, hogy kereskedésre vagy iparüzésre nézve az illető czehek véleménye 's ajánlása is kéressék ki. — A' kormány legújabb rendeleténél fogva: Svéd-és Norvégországba ezentul semmiféle utas nem bocsátatik, hacsak a' határon, valamelyik idegen udvarnál levő svéd követségtől kapott vagy legalább látomásozott utlevelet nem mutathat elő.

S c h w e i z .

(Schweiz készületei; a' berni lap véleménye a' schweizi választjegyzékre.) Bern oct. 11ikén. Míg a' szövetséggyűlés egy választjegyzékkel törekszik véget vetni a' viszálykodásnak, az alatt az angol követ Morier ur, oct. 5ikén Bonaparte N. Lajos utlevelét minden főnakadás nélkül látomásozá. 's arról egy hírnök által az angol követet Parisban nyomban istudósítá. Az utlevelé így van kiadva: „Bonaparte Nap. Lajos, parisi születés, arenenbergi lakos Thurgau kantonban.“ October Skán látomásozta e' levelet a' badeni, porosz és hollandi követség. Valamennyi schweizi lap megegyezik benne, hogy a' hg Angliába fög költözni, mit utlevele is bizonyítani látszik, azonban a' külföldi lapok bizonyosb híret látszanak hozni, azt t. i. hogy Innsbruckba, Tyrolba, költözik által, mely mendedkellyel maga az ausztriai kormány kínálta meg a' hget addig, míg magát állandóbb és bizonyosb lakra elhatározná, Franciaország pedig sürgetésiben alábbhagyni fogna. Erre nézve a' hg külön utlevelet fog kapni az ausztriai követségtől Shweizban, a' tyroli hatóságok pedig utasítást, a'

hget ótalumukba fogadni. Azonban beljebb a' birodalomba utazni, mostan előleg még nincs a' hgnak megengedve. — Franciaországból folyvást több több katonaság vonul a' schweizi szélek felé, de Schweiz részről is a' szövetséggyűlés oct. Siki végzete szerint, már szemközt áll vele a' szövetségi figyelő sereg, jobb és bal szárnyra osztva. A' jobb szárny kiterjeszkedik Basel, Solothurn és Bern cantonok hosszában 's vezére Zimmerlin, szövetségi ezredes; a' bal szárny pedig Genf, Waadt, és Neuenburg cantonokon keresztül 's ennek vezére Guirguer tábornok. — Bonaparte Lajos csak octob. 14kén fog Arenenbergből elindulni. — Említettük már, hogy a' választjegyzék nem igen nagy tetszést aratott a' schweizi népnél, erre most a' „berni népbarát“ (hírlap) bővebben így nyilatkozik: „Ezen jegyzék, — ki fogná tagadni? — a' mi erőtlenségünk érzetéből származott. Illy érzelem mellett természetesen nem igen válaszolhatni kereken. De ha valaha volt tekervényes, egymással ellenkező szójárásokból összeállított halmaz, ugy ezen választjegyzék bizonyosan az. Először is valamit tudat az a' francia kormánnyal, a' mi magában is egészen természetes, hogy t. i. schweizi polgárnak, idegen hatalom által követelt kitiltatása Schweizből, mint önálló status függetlenségével ellenkező dolog, meg nem engedhető. Hisz ezen alaptét igazságát maga Franciaország is megismerte már, midőn az augusztusi jegyzékben bizonyítani törekvék azt, hogy Napoleon Lajos nem schweizi polgár: mert micsoda republicanus volna az, akár elméletileg akár gyakorlatilag, ki szomszéd fejedelmek koronái után kapkod 's ezen czeletra egy korábbi, de még főnálló, polgárjogot emleget? Tehát maga Franciaország is elismeré azon elvet, melyet most a' szövetséggyűlés ingadozva, kezét zsebébe dugva és sima alázatos hajlongással mer fölláttatni, midőn mingyárt nyomban kimondja: hogy a' nagy tanácsok véleménye a' hg nemzetisége iránt valóban meg volt osovlya. Minek e' megjegyzés? Nem fekszik e' ebben, elburkolt szavakkal „megegyezés“, melyet az is erősít, hogy mellette megigéri a' gyűlés, miszerint a' napoleonida elköltözését minden módon könnyíteni fogja; annál fogva pedig „a' további tanácskozást e' kérdés fölött feleslegnek“ vallja. Férfiasan kérjük: nem lett volna e' csinálmánynál egy ezikornyítlan kerek válasz jóval becsületesb? 'S nem ennyit mond e' ezen jegyzék: „Néhányan közülünk Napoleon Lajost schweizi polgárnak tartják, néhányan nem tartják. Mi ünnepelesen ellenmondunk azon vélekedésteknek, hogy közülünk egy polgárt kilajtathassatok; de minthogy néhányan közülünk ama' sokszor érintett igen veszélyes schweizi polgárt Napoleon Lajost, nem tartják schweizi polgárnak, mi pedig többiek szerencsének tartjuk, hogy ő maga menni akar, tehát „mi többiek“ szomszédi barátságul elhatároztuk, fülínél fogva kivezetni azon polgárt ajtnok elibe 's ott ezt mondani neki: eredj isten hírével érdemes polgártársunk!“ De szabad legyen még egy megjegyzést tenni. Mint halljuk: Napoleon Lajos azon furesza gondolatra jött, hogy jelentse a' szövetséggyűlésnek, mikép még egypár hétig kénytelen utazását elhalasztani, mert dolgait rendeznie kell, mert holmijait el kell adnia, mert — tudja isten, még mi's mennyi baja. Hogy áll majd már most a' szövetséggyűlés jegyzéke a' tuillierák és Arenenberg között? Nem kerüle minden nap, melyet a' hg, még itt Schweizban elmulat, iszonyu summakba? Mert hogy a' francia csapatok nem hagyják el határainkat addig, míg a' hg el nem megy, a' mi katonáink pedig illedelemből is addig ott mutatják előttük foguk fejérét, az kétséget nem szenved. Am de ezen fogfejér-mutatás keserves pénzébe kerül majd a' szegény Schweiznak! Ezen oldalról tekintvén a' dolgot, nem volna e' tehát már most helyén — a' szövetséggyűlés választjegyzéke értelméhez képest — „egy kicsit megkönnyíteni Napoleon Lajosnak az elutazást“ ha nem máskép, amugy kényszerítő parancsossal is? De hisz más oldalról — megint a' szövetséggyűlés híres válasza szerint — „nem engedhetni meg, hogy külfatalom valamely schweizi polgárnak kitiltatását követelje!“ Ugy látszik az egész választjegyzék csak azon fontos fölfödözést tevő, hogy ezentul a' polgárt kétféle alakban ismerendjük, más lesz t. i. „a' polgár en théorie“, és más a' „polgár de fait.“

P o r o s z o r s z á g .

Romából a' porosz követségnek még eddig hátramaradt része is elköltözik most már, 's így a' két udvar közt minden diplomaticai összeköttetés megszűnik. Az egyházi levelezéssel alkalmasint valamely római apát bizatik meg, vagy egyikmáskik német követség segédje. — Berlinből oct. 16ki levél szerint: Thümen alezredes, ki az orosz cs. családot Hercules gózhajón Oroszországba kísérte el, oct. 14kén jött vissza Berlinbe azon hírel, hogy az orosz császár és neje a' három nagy hgnével, rendkívül szelvézes utjok miatt 's miután minden csapás érte a' gózhajót, végre kényszerítve lőnek Revalnál a' kikötőbe befutni 's utjokat Narwan keresztül szárazon folytatni St. Petervár felé. A' császárné 's leányai különösen eltörődtek ezen út viszontagságiban. — Krakobul jött hír szerint, ott a' napokban az orosz ügyvivőt egyik éjjel az utcán 47 gyilkdöfőfessel keresztül lyuggatva meggyilkolva találták. Erszénye, órája 's egyéb holmije, a' holttesten rajta hagyatott, kétségtelen jelül hogy a' gyilkolás nem rablói hanem politikai. — Odessabul most october elején 17 nagyobb és kisebb hadihajó indult meg egyszerre Lazareff adm. vezérlete alatt a' fekete tenger keletdéli partjai felé. Céljük fölül a' hírek megoszlanak, némelyek szerint ugyanis Trapezuntnál több angol keresk. hajó látatott volna készülöben a' cserkeszek számára hadszereket kirakni akarni, mit az orosz had már most gátlani szándékoznék; — vagy mások szerint: a' cserkeszek ellen e' nyáron harczott orosz csapatok már most téli szálasaikra vissza készülvén, Lazareff adm. hajói lennének azon czeletra küldve, hogy őket födeleikre vevén, vissza szállítsák.

Gabonaár: Pest, oct. 23kán: Tiszta buza 140, 125, 110; — Kétszeres 95, 90, 84; — Rozs 80, 75, 70; — Árpa 75, 72, 65; — Zab 54, 52, 50; — Kukuricza 75, 70, 68; — Köles 85; — Köleskása 170; — pesti m. v. garas.